

दिएगो रिव्हेरा

मेक्सिकन कलाकार



जेनेट आणि जोनाह

दिएगो रिव्हेरा

मेक्सिकन कलाकार







मेक्सिको देशात उंच डोंगरात आणि घनदाट
जंगलात वसलेलं एक छोटंसं शहर होतं,
गुआनजातो.



गुआनजातो शहरात रिव्हेरा नावाचं एक सुखी
कुटुंबं राहायचं. त्यांना दोन जुळी मुलं होती
- कार्लोस आणि दिएगो.



या भावातला कार्लोस हा खूपदा आजारी
असायचा आणि तो जेमेतेम दोन वर्षांचा
असताना कार्लोसचा मृत्यू झाला.



मग दिएगो बिचारा एकटा पडला आणि तो
पण सारखा आजारी पडायला लागला. तेव्हा
डॉक्टरांनी रिव्हेरा दांपत्याला डिएगोला
सांभाळायला एक नर्सच ठेवा असा सल्ला
दिला. दिएगोला सांभाळायला त्यांना मग
अँटोनिया ही एक स्थानिक आणि अनुभवी
नर्स मिळाली.



अँटोनियाने डिएगोला आपल्या घरी,
झोपडीत, राहालया नेलं, जिथे हवा चांगली
होती आणि स्वच्छ ऊनही असायचं.



अँटोनियाची झोपडी जरी लहान असली तरी
दिएगोसाठी तिथलं हवामान चांगलं ठरलं.



अँटोनियाच्या झोपडीत अनेक जादूच्या गोष्टी होत्या. देवघर, मेणबत्त्या, अनेक प्रकारच्या जडी - बुटी आणि औषधं होत्या. अँटोनिया या सर्वांचा उपयोग करून औषधं बनवायची.



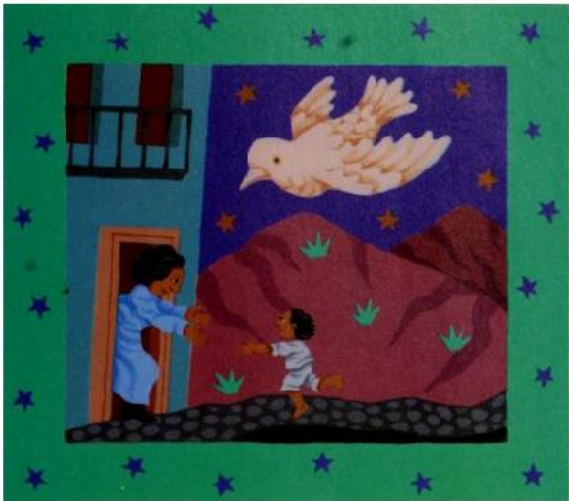
दररोज अँटोनियाच्या औषधांचा वास घेत
दिएगो झोपायचा.



दिएगो दिवसभर जंगलातच खेळायचा
आणि जंगलातले प्राणीच त्याचे मित्रं झाले.



एका दिवस जेव्हा दिएकोने शिंदी वाजवली
तेव्हा त्याला एका पोपटाने शिंदी वाजवून
उत्तर दिलं. त्या दिवसपासून तो पोपट
त्याचा मित्र झाला.



हळूहळू दिण्णोची तब्येत सुधारली आणि मग
त्याची पुन्हा घरी जायची तयारी झाली.



घरी आल्यावर आई-वडिलांनी दिएकोला
रंगीत खडू बक्षीस दिले. दिएको दिवसभर
या खडूंनी भिंतीवर चित्रं काढायचा. एकपण
भिंत त्याने रंगवायची सोडली नाही.



दिएगोला चित्रं काढायला एवढं आवडायचं
की त्याच्या वडिलांनी एका खोलीच्या सर्व
भिंतींना काळा रंगाचं दिला. या फळ्यांवर
डिएगो दिवसभर चित्र काढायचा. हळूहळू
दिएगोच्या चित्रांनी सर्व भिंती भरून गेल्या.



शाळेतमात्र दिङ्गोला खूप कंटाळा यायचा
आणि दिवसभर तो आपला त्याच्या
तंद्रीतच राहायचा.



घरी आल्यावर दिण्णो त्याने स्वतः
बनवलेल्या मातीच्या शिपायांबरोबर
खेळायचा - असे त्याच्याकडे पाच हजार
शिपाई होते !



दिण्गोला रंगांची खूप आवड होती.
चर्चमध्ये पण तो जायचा का तर
चर्चमधली भिंतीवरची चित्रं पहाण्यासाठी.



शेवटी दिऐगोच्या आई-वडिलांनी दिऐगोला
चित्रशाळेतचं शिकायला पाठवलं. या शाळेत
दिऐगो वयाने सर्वात लहान होता ही गोष्ट
अभिमानास्पदच होती.



पण दिऐगोला चित्रशाळेतल्या अभ्यासाचा पण
पुढे कंटाळा आला, कारण वर्गातल्या
अभ्यासापेक्षा दिऐगोला खऱ्या जगातली
दृष्टिचित्र काढण्यात जास्त रस होता. ततो
आजूबाजूला जे दिसेल आणि आवडेल त्याची
चित्रं काढायचा.



दिएगोने मेक्सिकोत साजरा होणाऱ्या
'मृत्यू-दिवस' सणाची चित्रं काढली.
या दिवशी मेक्सिकोतली लोकं त्यांच्या
पूर्वजांचे स्मरण करतात.



या उत्सवात मेक्सिकन लोकं विविध रंगीत
मुखवटे घालतात आणि नाच करतात.
त्याची पण चित्रं दिण्गोने काढली.



एक दिवस दिएगोने पोलिसांना कामगारांवर
गोळीबार करताना पाहिलं आणि दिएगोने
त्याचेही हुबेहूब चित्र काढलं कारण तोही
जीवनातला भयानक पण खरा अनुभव होता.



दिएगोला सर्वकाही छान वाटायचं असं
नव्हतं. दिएगोने गरीब लोकांना चांगली
रोजगारी आणि समानता मिळावी या
साठीही संघर्ष केला. दिएगोला स्वतःच्या
लोकांबद्दल खूप प्रेम होतं.



त्याकाळी कलेच्या क्षेत्रात फ्रान्स मधल्या
पॅरिसचं शहराचं नाव होतं. दिएगो मग
चित्रकलेच्या अभ्यासासाठी पॅरिसला गेला.
पण पॅरिसमध्ये राहतानाही त्याचं मन
मॅक्सिकोमधेच गुंतलेलं होतं.



मग दिएगो इटलीला गेला. तिथल्या
चर्चमधली अनेक सुंदर भिंतीचित्रं पाहून
दिएगोलाही एक कल्पना आली.



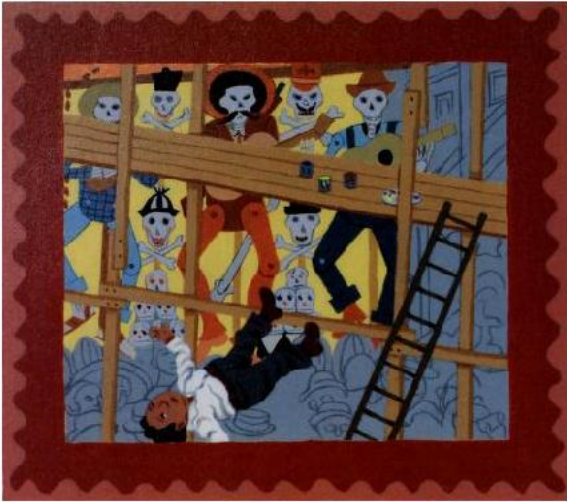
परत मेक्सिकोत येऊन तशीच भिंतीचित्रं
बनवण्याचं दिएगोच स्वप्न होतं.



मेक्सिकोत परतल्यावर दिएगोने भिंतीचित्र
काढण्याचा सपाटाच लावला. या भिंतीचतीत्रांतून
डिएगोने मेक्सिकोमधील सर्वसामान्य लोकांचं
चित्रण केलं. दिएगोची भिंतीचित्रं आणि कला
मग जगभर प्रसिद्ध झाली.



दिएगो दिवस-रात्र भिंतीचित्र काढण्यात
व्यस्त असायचा. तो काम करताना, त्याला
भेटायला मित्रांना अनेकदा तर उंच शिडीवर
चढून मचाणावर जायला लागायचं.

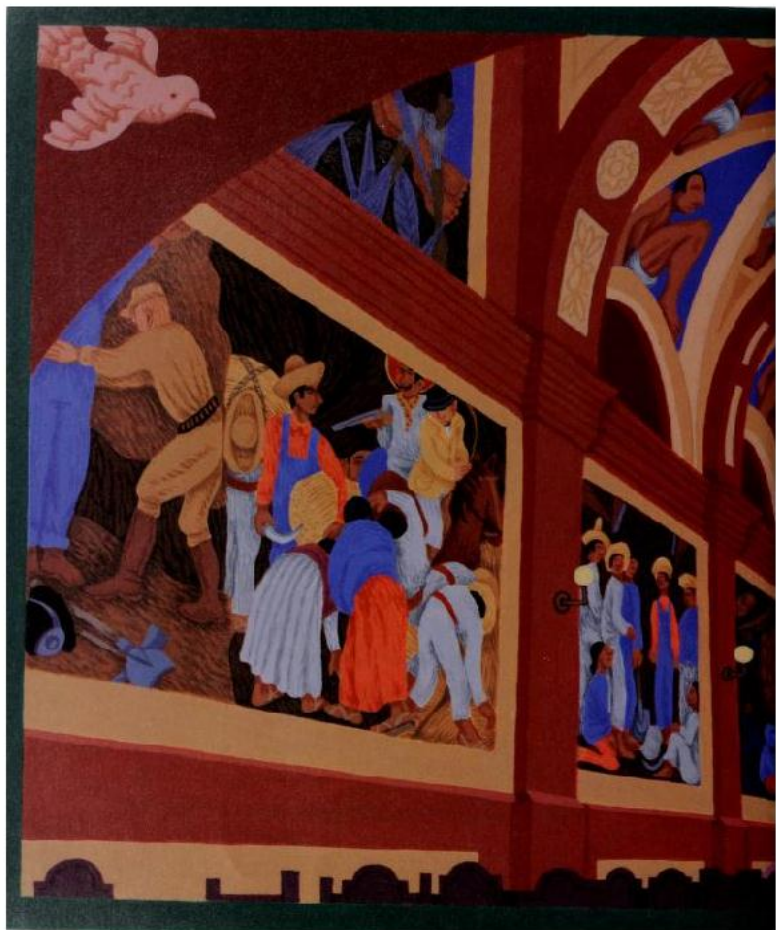


काम करताना उभा राहून एक दिवस
दिएगो इतका थकला की तो मचाणावरून
खाली पडला.

दिएगोला फार लागलं नाही आणि लागलं
असतं तरीही त्याला त्याची पर्वा नव्हती.

त्याच्या भिंतीचित्रात दिएगोने आयुष्यातल्या
सर्व गोष्टींचं रेखाटन केलं - अँटोनियाची
झोपडी, मेक्सिकोचा मृत्यू-दिन सण , नाच
आणि उत्सव, वाळवंटातली आणि
जंगलातली दृश्यं, सर्वकाही.

अशी भिंतीचित्र जगात कुढेही पहिली नव्हती.







आयुष्याच्या शेवटी दिएगो रिव्हेरा एक
जगप्रसिद्ध कलाकार ठरला. दिएगोच्या
चित्रांचा मेक्सिकन लोकांना अभिमान
होता आणि आजही आहे.

दिएगो रिव्हेराबद्दल थोडंसं

होजे दिएगो मारिया रिव्हेराचा जन्म ८ डिसेंबर १८८६ साली मेक्सिकोच्या गुआनजातो शहरात झाला. आज मात्र त्याचं नाव जगभर प्रसिद्ध आहे. का ? तर त्याने चित्रकलेचे एक वेगळा रूप जागा समोर आणलं. चित्र म्हणजे फक्त कलादालनात लावायला असता असा कलाकारांचा काळ असायचा. पण दिएगो रिव्हेराने सार्वजनिक जागी, सर्व लोकांना पाहता येईल अशी भिंतीचित्र काढली. दिएगोच्या दृष्टीने त्याच्या देशातल्या सामान्य लोकांचे आणि जगभरातल्या कामगारांचे चित्रीकरण महत्वाचे वाटले. त्याच्या चित्रांची पद्धत ही नवी आणि मेक्सिकन पद्धत ठरली. दिएगोला मग अनेक शाळा, सभागृहं, राजवाडे आणि सरकारी इमारतीवर भिंतीचित्र काढायला बोलावलं गेलं. दिएगोला सॅन फ्रांससिस्को, डेट्रॉइट, न्यूयॉर्क अशा शहरातही भिंतीचित्रं काढायला बोलावलं गेलं. दिएगोच्या चित्रांनी प्रेरित होऊन अमेरिकेतील अनेक कलाकारही तशी चित्रं काढायला लागले. दिएगोने त्याच्या आयुष्यात अडीच हजार माइल्स पेक्षाही अधिक भिंतीचित्र काढली. २४ डिसेंबर १९५७ साली त्याच्या चित्रशाळेत काम करतानाच दिएगोच्या मृत्यू झाला.

दिएगो रिव्हेरा हा एक चित्र आवडणारा मुलगा होता.
तो कागदावरच नाही तर भिंतीवरही चित्रं काढायचा.
दिएगो मेक्सिकोतच नाही तर जगभर प्रसिद्ध
कलाकार कसा बनला याची ही गोष्ट आहे.



या पुस्तकाला १९९१ साली न्यूयॉर्क टाइम्सचा चित्र-
पुस्तकांचा पुरस्कार मिळाला आहे. आणि पालकांचे
आवडते पुस्तकं असाही पुरस्कार मिळाला आहे.